

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА
ПРАКТИЧНА НАСТАВА

III ГОДИНА

ЗЕМЈОДЕЛСКО-ВЕТЕРИНАРНА СТРУКА
Лозаро-винарски техничар

Скопје, 2007 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПРАКТИЧНА НАСТАВА

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: лозаро-винарски техничар

1.2.2. Струка: земјоделско - ветеринарна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Практична обука

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 6 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 216 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по предметот *ѝраќѝична наѕѝава* ученикот стекнува знаења и вештини и се оспособува:

- да ракува со машините за основна и дополнителна обработка на лозовите насади;
- да произведува лозов посадочен материјал;
- да подига и одгледува лозови насади;
- да применува технологии за производство на бели, црвени и розови вина;
- да учествува во процесот на производство на алкохолни пијалаци од грозје и овошни плодови;
- да применува мерки за заштита при работата;
- да развива работни навики и работна дисциплина;
- да развива позитивни ставови за заштита на животната средина.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставните содржини, односно за постигнување на поставените цели по предметот *ѝраќѝична наѕѝава* потребно е ученикот да поседува претходни знаења од наставните предмети: педологија, агрохемијана виновата лоза, земјоделска техника и практична настава од втора година, како и од предметот основи на земјоделие со ветеринарство од прва година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1 Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. ЗЕМЈОДЕЛСКА ТЕХНИКА	42	Ученико̄и: - да ракува со машините за основна и дополнителна обработка на лозовите насади;- да врши длабока есенска обработка (загрнување и одгрнување на лозите) и пролетна вегетациона обработка на почвата;- да ги користи ѓубрерастурачките машини за ѓубрење на лозовите насади;- да врши заштита на лозовите насади со атомизери и друга земјоделска механизација;- да учествува при мулчирање на почвата за подигање на лозовите насади;- да применува заштитни мерки при работа со земјоделската техника;- да ја одржува земјоделската техника.	- Информирање за условите за работа со земјоделската техника;- демонстрирање на работни операции при ракување на одделни земјоделски машини;- демонстрирање на примена на заштитни мерки при работа;- поттикнување на самостојно работење при ракувањето со земјоделската техника.	- Земјоделска техника- Лозарство- Подигање и одгледување на лозови насади

2. ЛОЗАРСТВО	54	- Да учествува при производство на лозов посадочен материјал; - да го чува, складира, приготвува и стратификува лозовиот посадочен материјал; - да ги подготвува резниците за калемење; - да калема резници на зрело, зелено и со окца; - да вади, класира и чува калема по завршување на вегетацијата; - да ги негува оштетените лози од разни непогоди; - да применува агротехнички мерки за лозарското органско производство; - да го одредува начинот на транспорт на резниците; - да ја подготвува виновата лоза за зимски одмор и период на мирување; - да го бере, складира, чува и пакува трпезното грозје; - да учествува при берба и транспорт на винско грозје.	- Демонстрирање на постапки за чување, складирање, приготвување и стратификување лозовиот посадочен материјал; - демонстрирање на начини на калемење на зрело, зелено и со окца; - објаснување за примена на агротехнички мерки за лозарско органско производство; - демонстрирање на постапки за подготовка на виновата лоза за зимски одмор и период на мирување; - демонстрирање на берба, складирање, чување и пакување на трпезно грозје; - демонстрирање начин на берба на винското грозје.	- Лозарство - Земјоделска техника - Винарство

3. ПОДИГАЊЕ И ОДГЛЕДУВАЊЕ НА ЛОЗОВИ НАСАДИ	54	- Да подготвува површина за подигање на лозов насад; - да го чисти и рамни теренот за подигање на лозов насад; - да изведува мерки за заштита на лозовиот насад од ерозија; - да учествува при риголовање на површините за подигање на лозов насад (рачно и машинско); - да парцелира површина за подигање на лозов насад; - да го определува растојанието и распоредот на лозите при садење; - да подготвува калеми за садење; - да поставува потпорна конструкција за одгледување на одрина; - да поставува жици и столбови за одгледување на шпалир; - да врши резидба кај виновата лоза; - да применува мерки за одгледување на лозов насад: прстенување, пинцирање и проредување на гроздови и зрна; - да врзува винова лоза; - да наводнува лозови насади.	- Демонстрирање ан операциите чистење и рамнење на теренот за подигање на лозов насад; - давање инструкции за парцелирање на површината за подигање на лозов насад; - демонстрирање подготовка на лозови калеми за садење; - да поставува потпорна конструкција за одгледување на одрина; - демонстрирање начини на поставување жици и столбови за одгледување на шпалир; - демонстрирање начини на резидба кај виновата лоза; - демонстрирање на мерките на одгледување: врзување, прстенување, пинцирање и проредување на гроздови и зрна.	- Подигање и одгледување на лозови насади Земјоделска техника - Лозарство - Винарство

4. ВИНАРСТВО	42	- Да ги препознава одделенијата во винарската визба; - ја одржува хигиената на садовите во винарските визби; - да учествува при прием и гмечење на грозјето; - да учествува при одвојување на коминето од течниот дел (шира - младо вино); - да ја следи алкохолната ферментација; - да ги следи постапките за утврдување на параметри на ширата и виното во лабораторија; - да ги чита важните параметри на ширата и виното: шеќер, алкохол, киселини, сулфурен диоксид и суви материи; - да го приготвува селектираниот вински квасец и ензимите; - да го определува моментот на сулфитирање на гроздовата каша, ширата, односно, виното; - да учествува во технолошкиот процес при производство на црвени и бели вина; - да учествува во постапките при производство на розови од црвени вина.	- Демонстрирање начини на одржување на хигиена на винските садови во винарски визби; - објаснување за најчин на прием и гмечење на грозјето; - демонстрирање на постапките за определување на алкохол, вкупни и испарливи киселини, шеќер, суви материи и други параметри на ширата односно виното во училишната лабораторија; - објаснување за следење на процесот на алкохолната ферментација; - демонстрирање како се изведуваат одделни технолошки процеси при производството на црвени и бели вина; - објаснување на постапките за производство на розови од црвени вина.	- Винарство - Лозарство - Земјоделска техника

5. ПРОИЗВОДСТВО НА АЛКОХОЛНИ ПИЈАЛОЦИ	24	- Да учествува при производство на ракии од грозје: вињак, комова и лозова ракија; - да учествува при производство на ракии од овошје: сливова, крушкова, јаболкова и други ракии; - да работи со апаратите за дестилација на јаки алкохолни пијалаци; - да ги одгледува јаките алкохолни пијалаци при стареење; - да ги чисти и дезинфицира садовите за алкохолни пијалаци; - да учествува при производството на шеќерна боја - карамел и гликозен сируп; - да врши типизација на ракиите на алкохол, арома и боја; - да употребува средства за бистрење на ракиите (јаките алкохолни пијалаци); - да ги користи уредите за нега и обработка на ракиите: пумпи, уреди за мешање, загревање и ладење; - да применува мерки за отстранување на недостатоци на јаките алкохолни пијалаци.	- Демонстрирање работа на апаратите за дестилација на јаки алкохолни пијалаци; - објаснување на постапките за одгледување на јаките алкохолни пијалаци при стареење; - демонстрирање на постапката за производството на шеќерна боја - карамел и гликозен сируп; - објаснување на постапката за типизација на ракиите на алкохол, арома и боја; - демонстрирање употреба на средства за бистрење на ракиите (јаките алкохолни пијалаци); - демонстрирање употреба на уредите за нега и обработка на ракиите и примена на мерки за отстранување на недостатоци на јаките алкохолни пијалаци.	- Винарство - Лозарство - Земјоделска техника

4.2. Наставни методи и активности на учење

Според зацртаните цели на задолжителната програма *ѝрактѝична настиава* ќе се применуваат: дискусија, демонстрација, објаснување, инструирање, набљудување, работа во групи, работа во парови, индивидуална работа, истражување и самооценување.

Активности на ученикот: вежба предвидени работни операции, открива односи и законитости, анализира, дискутира и презентира, истражува, критички размислува и одлучува, забележува, поставува прашања, доведува во врска (создава врска), пишува, анализира, диференцира, детерминира, покажува, применува, коментира и притоа тимски соработува со групата, сам се оценува и сл.

Активностите на наставникот: планира, организира и реализира практична настава, објаснува, организира работа во групи, ги поттикнува учениците на конгнитивно, психомоторно и афективно однесување, организира и реализира посета на: земјоделски стопанства, трговски друштва за лозарското производство и винарски визби.

4.3. Организација и реализација на наставата

Наставата по предметот *ѝрактѝична настиава* треба да се реализира преку изведување на практични операции, вежби, практични задачи во училишни економии, реални училишни компании, лозови насади и винарски визби. Со цел за поуспешно стекнување на знаења и умеања кои се однесуваат на психомоторната и психосоцијалната компонента, при организацијата и реализацијата на наставата по овој предмет треба да се остварат одредени практични активности и во соодветните трговски друштва за лозарското производство и винарски визби. Карактерот на овој наставен предмет бара специфична организација на наставата, односно поделба на паралелката во две групи, што овозможува квалитетна настава и следење на процесите на работата.

4.4. Наставни средства и помагала

Предметот *йрактйична настйава* има пред се практично значење кое се остварува преку реализација на одделни вежби, демонстрации, практични операции и работни задачи. Затоа, при реализацијата на наставниот процес потребно е користење на разновидни наставни средства и помагала: слики, цртежи, машински елементи, земјоделски машини, трактор, макети, филмови, дијафилмови, телевизиски снимки, апарати, прибор, графоскоп, штампан материјал (учебници, прирачници, дневници, новини, странски списанија), како и разновидни материјали што се користат при преработка на грозјето во вино и алкохолни пијалаци.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Следењето и оценувањето на постигањата на учениците по предметот *йрактйична настйава* треба да се врши плански, систематски и континуирано во текот на учебната година. Тоа се остварува во соработка со сите учесници во воспитно-образовниот процес. Се остварува преку најразновидни форми и постапки: усни проверки, проверки и оценување на практичните способности и стекнатите вештини на учениците при вршењето на вежбите и практичните задачи.

Во текот на учебната година учениците се оценуваат најмалку со по две оценки во секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет *йрактйична настйава* треба да поседува лични, професионални и педагошки карактеристики, да е психофизички здрав, да е комуникативен и отворен за соработка, да поседува високи етички вредности, да ги применува литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да стекнал соодветно стручно образование, со и без работно искуство, да ја сака наставничката професија, да е добар организатор, креативен и способен за иновации во наставната технологија и постојано да се самообразува во структурата и во педагошката област.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставната програма *ѝрактиична настиава* ја реализираат наставници со завршени студии по:

- *земјоделствио* (лозаро-овоштарска, општа или енолошка насока).

Наставниците треба да имаат педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит, согласно со Законот за средно образование.

6.3. Стандард за простор

Соодветно на карактерот на програмските содржини и целите што треба да се постигнат преку овој предмет, потребно е наставата да се реализира во училишни економии, реални училишни компании, енолошки лаборатории, земјоделски стопанства за производство, промет и преработка на грозје и во винарски визби.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2007 година

7.2. Состав на работната група

1. Бранко Алексовски, раководител, Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. д-р Петар Христов, професор, Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје
3. Бошко Настов, наставник во СОЗШУ „Горче Петров” - Кавадарци
4. Ристо Милев, АД „Гоце Делчев” - Кавадарци

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2007 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *џрактџична наспџава* ја одобри министерот за образование и наука со решение број *11-4631/10* од *21.06.2007* година.